Հրաւէր 'Ի Կ. Պոլիս Երեւելի պաշտօնէից եւ զլիաւորաց՝ պյլազրեալ :

Վերոգրեալ Լենդրոյն կարեւորութեան համար, հարկ եղած ատեն բոլոր խալամ ժողովուրդք միաբանութեամբ ընդհանրապէս զինուորելու, միաբանական կապերը ամրացնելու, և ուղիղ դիտաւորութեամբ Տէրութեան և օրինաց վերայ խորհելու համար արեւելեան և արեւմտեան (Անատոլէ եւ Ռումելի) եւ Ալպանիայի (Առնավուտի) կողմերը գտնուած երեւելի պաշտօնեայք, իշխանք եւ կուսակալք քաղաքապետաց եւ այլ մեծամեծ եւ երեւելի անձինք հրաւիրուեցան 'Ի Կ. Պոլիս : Նոքա եւս անմիջապէս ճամբայ ելլալով ՁԷմաղէլ ԵՎԼԷԼ ամոյ սկիզբները Մայրաքաղաքը հասան, և ըստ պատշաճի նախարարաց տուները հիւրընկալուեցան, եւ ապա պատուէր հրամանի եղաւ ըստ հարկաւորութեան պէտք եղած և ուզուած ատեն պատերազմի պիտոյք հոգալ. և նոքա յօժարութեամբ յանձն առին, իւրաքանչիւրն խոստացաւ իւր երկրին կարողութեան համեմատ զօրք, պաշար և այլ կարեւոր պիտոյք հոգալ եւ տալ : Յետ այնորիկ առաջի մեծի Վէզիրին իւրաքանչիւրն ըստ արժանաւորութեան խիլաներ զգեցան, և պատուաւորներէն ոմանք Աբքային ներկայանալով խոստացան փութաջան յօժարութեամբ Տէրութեան ծառայել. և ամենեցուն ծանուցագրեր տրուեցան, կազմ և պատրաստ գտնուիլ. և ապա իւրաքանչիւր ոք իւր տեղը վերադարձաւ :

(Շարունակելի :)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ ԱԶԳ. ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Վանայ Գեր. Առաջնորդ Արժ. Տ. Թադէոս վարդապետի 18 5 Օգոստոս 31 ամսաթիւ մէկ Տեղեկագիրը կը ծանուցանէր, թէ Վանայ Խօշապ նահանգի բնակիչներէն Մարտիրոսեան Աւետիս անուն անձը, որ ասկից ասան և հինգ տարուց ջոփ առաջ իւր հայրենիքը ամուսնացած, միայն երեք ամիս իւր կնոջը հետ անցուցանելէն յետոյ՝ զանի թողած և մեկնած էր գաւառէն, մինչեւ հիմա հոն չը դառնալէն զատ՝ իւր մանկամարդ կինը երեսի վրայ թողեր և իրեն նկատմամբ բնաւ տեղեկութիւն մը չէ հաղորդեր՝ ոչ իւր կողակցին և ոչ այլումն :

Արժ. վարդապետը զայս կը ծանուցանէ, որպէս զի պէտք եղած տընօրէնութիւնն ըլլայ յայսմ մասին :

Արդ Կոստանդնուպօլսոյ Կեդր. Վարչութեան Կրօնական Ժողովոյն որոշմանն համաձայն ներկայ Պաշտօնական ծանուցումս կը հրատարակուի Ազգային բովանդակ լրագրաց մէջ, որպէս զի ո՛վ որ կը ճանաչէ յիշեալ Խօշապցի Մարտիրոսեան Աւետիսը, եւ գիտէ՝ թէ ուր է նա, և ինչ կ'ընէ, կամ թէ մեռած է թէ կենդանի. անմիջապէս Ազգ. Պատրիարքարանիս իմաց տայ 'ի գիտութիւն և 'ի պատշաճ տնօրէնութիւն :

17 Մայիս 1876 : (ԿՆԻՔ)

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

Պերլինէն գրուած նամակէ մը ×աղուած× :

"Որչափ որ մոռադիր էի այս տեղէն ելլալէն յետոյ երթալ նախ՝ Անգլիա, ուր կը գտնուի Ժեղուիթայ մեծ

դպրոցը և անոր Ջմմորու վանքը, առա Ջահէ քաղաքը, Պաալպէք և այն մինչեւ Դամասկոս. սակայն որովհետեւ մինչեւ Այն-Թուրա հասնելնիս մեր առաջնորդին անճրկութիւնը եւ անհմտութիւնը չը փոտահացոյց զմեզ, վերադարձանք կրկին 'ի Պէրութ։ Ճանապարհին բաւական զուարճալի տեսարաններ վայելեցի՛ք. մանաւանդ Նահր-էլ-քէլպ ըսուած գետի բերանը շատ զուարճալի և հաճոյական է. ուր կ'երթան Պէրութի բնակիչք զբօսանաց և զուարճութեան համար։ Սորա մօտի լերան երկու ապառաժներուն վերայ պատուհանաձեւ երկու փորուածքներ կան, որոց միոյն վերայ գրուած է "1860 — 1861. Նափոլէոն Գ. Կայսր Գաղղիացւոց և բանակ Գաղղիական". Մնացեալ գրերը չըկարողացայ կարդալ. վասն զի աւելի մանր էին և դժուարընթեռնլի. միայն այսչափը կարողացայ մակաբերել, որ բանակէն յետոյ եկած բառը զօրապետի անունըն լինի. կայ ուրիշ արձանագրութիւն մի եւս աւելի հին և լատիներէն լեզուաւ, այս ևս անընթեռնլի. միայն մէկ բառը մերձաւորութեամբ Անտօնէոս կարդացի. երրորդ արձանագրութիւն մի եւս գետի կամուրջին մէկ երեսը գրուած է արաբերէն լեզուաւ։

Այս տեղը Պերութէն երկու և կէս ժամ հեռաւորութեամբ է ծովեզերաց ուղղութեամբ միշտ դէպ 'ի հիւսիս։ Սորա ճանապարհին վերայ քաղաքէն երկու ժամ հեռու է գետի այն մասը, զոր երկաթեայ լայն խողովակներով Պերութ կը բերեն։ Ջուրը դարձնելու և Պերութ հասցնելու համար ճիշդ նաւերու շոգեշարժ մեքենաներու նըման գործիներ կը բանեցնեն։ Այս գործիները 6 հատ են քովէ քով դըրուած. երեքը միասին կը բանին եւ միւս երեքն եւս առանձինն։ Սոցա մօտ երեք մեծ աւազաններ շինած են, ջրոյ պղտորութեան առեն նախ հոն կը տանին, որ զտուի և մաքրուի։

Գալով Այն-Թուրայի Ճեզուիթաց դպրոցին, կարծեմ Դամասկոսի կոտորածէն քիչ մը վերջը շինուած է Գաղղիոյ տէրութեան ձեռնտուութեամբ։ Ընդարձակ շէնք մի ունի, որոյ ստորնայարկը կը բաղկանայ եկեղեցիէ մը, սեղանատունէ մը եւ այլն. միջնայարկը ունի մէկ ընդարձակ սերտարան և երկու ընդարձակ ննջատուն. դասարանները քանի մի սենեակներ են վերնայարկին մէջ. ուր կայ նոյնպէս երկու ննջարան եւս։ Դպրոցը ունի 150 թոշակաւոր աշակերտ. աշակերտի մը տարեկան թոշակագինն է 2000 ղրուշ բաց 'ի հագուստի, անկողնոյ, թղթի, գրենոյ և այլ մասնաւոր ծախսերը, որով դըպրոցը տարին 300.000 ղրուշ եկամուտ կ'ունենայ ուսանելեաց և դպրոցի պաշտօնէից ծախուց համար։ Այս գումարէն թէ պաշտօնէից և թէ ուսանելեաց համար առ առաւելն 200.000 ղրուշ տարեկան ծախս եթէ ըլլայ, մընացեալը անշուշտ Ճեզուիթաց կոլորդին և նպատակին լաւ կրնայ ծառայել։ Ուսմունքը միայն նախակրթական է. որովհետեւ նպատակնին միայն լեզու ուսուցանել է, և գլխաւորաբար Գաղղիարէն։ Թէեւ կ'ուզէի ուսմանց ուղղութեան, ուսուցման եղանակին վերայ ընդարձակ տեղեկութիւններ քաղել. սակայն ճանապարհի դժուարութիւններն անձնական տկարութեանըս հետ յօդնաբեկ ըրին զիս, և ասոնց հետ մէկ տեղ լաւ առաջնորդի մը պակասութիւնը չը ներեցին այսքանէն աւելի քաղել։ Օրը չորս անգամ ուտելիք կը տան տղայոց. երկու անգամ կերակուր, այն է ճաշ և ընթրիք. առաւօտուն փոքրիկ նախաճաշ մը և ճաշէն

digitised by A.R.A.R.@

ու ընթրիքին մէջ տեղն ալ նոյնպէս քիչ մը բան ։ Երէկ սեղանատունը պտտած ժամանակս վերջին նախընթրեաց պատրաստութիւնը տեսայ. փոքր կտոր մը հաց 25 տրէմ քանակութեամբ, 3 սոլոր և 2 ծիրան ։ Դպրոցի դիմացի լեռներուն տեսքը շատ հաճոյարար է ։ Չը մոռնամ ըսել, որ այս կողմերը վանքերու և եկեղեցեաց մեծ բազմութիւն կայ. վասն զի որչափ լեռներու և բլուրներու գագաթներ տեսնուին, որք անթիւ են, նոյնչափ ղանդականներ ։ Կերեւի թէ Պապութեան ամենէն հարազատ որդիներն հոս են ։ Ուրիշ անգամ կը յուսամ աւելի շատ գրել ուրիշ տեղերու առթիւ ։

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԷՆ

Կէլիպօլուէն կը գրեն, որ Մայիս 30ին իրենց Աւագ-երէց Տ. Յովհաննէս մաքրակրօն քահանայն առ Աստուած փոխուած է բոլոր ժողովուրդը ողբ և թախծութեան մէջ թողլով, որովհետեւ յիշեալ քահանայն քառասուն տարի է 'ի վեր է, որ ժողովրդեան հոգեւոր հայրութիւն կ'ընէ եղեր, և այս երկար ժամանակին մէջ իւր բարի վարուք և հեզահամբոյր բնաւորութբ յաջողած է ամենուն սիրտը շահել և գրաւել։ Հօր մը մահը անհնարին թախծութեամբ կը համակէ որդիները, բայց հոգեւոր հօր մը մահը, բոլոր հասարակութիւնը ։ Մեռնիլը ամէն մահկանացուի համար բնական է, բայց երանի որոց 'ի Տէր ննջեն, և երանի անոնց, որոնք առաքինւոյ մը յիշատակը սուրբ և անջինջ կը պահեն իրենց մէջ ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Մայիս 30. — Յոպպէի տաճիկ երկտասարդ մը կէս աւուր ժամանակ տաճիկ փերեզակի մը խանութ կը մտնէ մի քանի անառակներու ընկերակցութեամբ և յանկարծ վրան յարձակելով ձեռքովն աչքերը կը գոցէ և դանակը կոկորդը մխելով իսկոյն կ'անշնչացնէ խանութպանն ։ Փերեզակին դրացիներն մեծ մասամբ Քրիստոնեայ լինելով և կիւրակէի առթիւ խանութնին գոցած ըլլալով ոճրագործն կը յաջողի շուտով խոյս տալ առանց մէկէ մը տեսնուելու ։ Տեղական կառավարութեան կողմէն անմիջապէս բժիշկ կը ղրկուի և քննութեամբ՝ կըստուգուի դանակի հարուածով մեռած լինելն ։ Մինչեւ ցարդ խուզարկութիւնները կը շարունակուին. ոճրագործը ճշդիւ երեւան ելած չէ, բայց չորս կասկածաւոր անձինք բանտարկուած են, որոց մին կը կարծուի ոճրագործն ։

—31. — Արդէն հանդիսիս նախորդ թուոյն հրատարակուած էր. քաղաքիս մէջ Մայիս 21 ին ուրբաթ օրը տեղի ունեցած յանկարծական երկիւղալից դէպքն ։ Տեղւոյս Վսեմ. կառավարիչը ուզելով սոյն տարաձայնութեան աղբիւրն գտնել, յատուկ Քննիչ Մասնաժողով մի կազմեց իւր նախագահութեամբ, որոյ անդամակցեցան իւրաքանչիւր ազգէ մասնաւոր անձինք Ի. տարէի ժողովէն ընտրուած ։ Պատուաւոր անձինք արտօնութիւն ունէին ունկնդիր լինելու ։ Խուզարկութիւնք թէ և խստիւ սկսուած էին, և խնդիրը Լատինաց Վանուց վրայ ծանրանալ կ'երեւէր, բայց չ'դիտցուիր թէ ինչ պատճառաւ որոշ վախճան մը չունեցաւ ։

—Յունիս 12 ին գիշեր ժամանակ քաղաքիս Յոպպէէ ըսուած դրան քով եղող Ակաբացի բողոքականաց գրատունը

digitised by A.R.A.R.@